

Modernisme
GD — 1991
Pag. 1-2

Fodernisme
—
Pag. 3-4

Fadernisme
—
Pag. 4-5

Facernisme
—
Pag.

Fascrnisme
—
Pag. 2-3

Fascinisme
—
Pag.

Fascisisme
—
Pag.

Fascismsme
—
Pag.

Fascismeme
—
Pag. 1-2

Fascismem
—
Pag.

Fascisme
—
Pag. 4-5

Maschisme
—
Pag.

Moschisme
—
Pag.

Modchime
—
Pag.

Modehime
—
Pag.

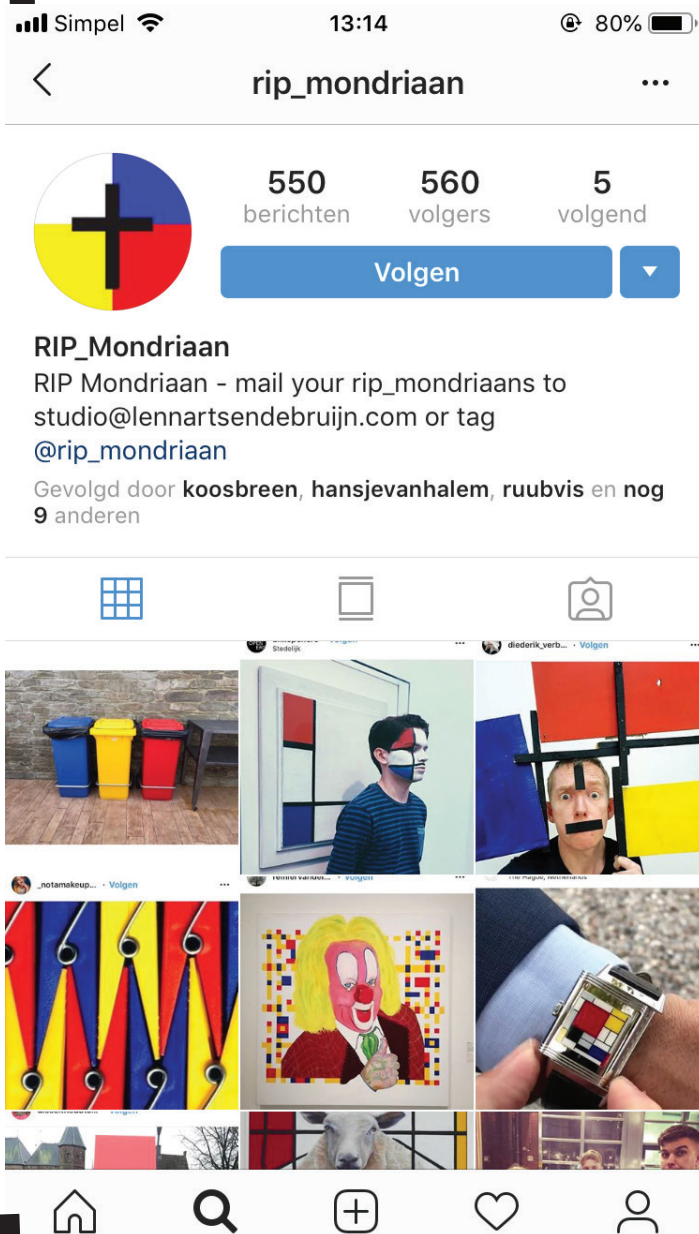
Modertime
—
Pag.

In deze scriptie [redacted] voor mijzelf de balans op over de consternatie rondom controversiële opdrachtgevers. In 2017 was het honderd jaar geleden dat Piet Mondriaan werd geboren. Dit werd op veel plaatsen herdacht met tentoonstellingen, manifestaties en lezingen met als thema Mondriaan en alles wat daarmee samenhangt. Dit was ook een ideaal excuus voor winkels en organisaties om zichzelf van hun meest 'Mondriaaneske' kant te laten zien. Daar werd de plank vaak misgeslagen (zie rip_mondriaan Instagram account). Als je een wandeling door Den Haag maakte 'viel' je voortdurend over de iconische blauwe, gele en rode vlakken, die als een laagje braaksel over de stad lagen. Door de simpele esthetiek van Mondriaan is het kinderlijk eenvoudig om het te verwerken in producten. Je kan wel ergens gekleurde vlakken op pleuren, maar dan ga je al snel voorbij aan het gedachtegoed achter De Stijl.

Dit Stijl-gedoe herinnerde mij aan het modernisme (waar de Stijl onder valt) [redacted]. Ook al ontstond deze stroming ruim een eeuw geleden, de werken zien er uit alsof ze vandaag zijn gemaakt. De ontwerpen waren vernieuwend en in essentie heel eenvoudig. De modernisten kwamen in verzet tegen traditionele opvattingen en kunstvormen. Dat rebelse spreekt mij aan. Het modernisme kent vele betekenissen die elkaar soms, min of meer, uitsluiten. De modernist was een pelgrim: op zoek naar de waarheid. De moderne kunst zocht naar geheel nieuwe vormen om daarmee een bijdrage te leveren aan een betere maatschappij. Voortdurend hamerden ze op het feit van het linkse gedachtegoed en het daaraan gekoppelde sociale geloof: ontwerpen en kunst hadden de kracht de samenleving te veranderen. Het modernisme streefde ernaar om kunst, ontwerpen en de machine nader tot elkaar te brengen, waarbij de machine een krachtig symbool werd van deze stroming. Het was het begin van het idee dat in de architectuur een interieur licht, lucht en ruimte moest uitstralen, weg van prullaria en de zware gordijnen uit voorgaande tijden.

Kunstenaars maakten vol idealisme nieuwe werelden op doek, in beelden en in de architectuur. Zulke utopische werken werden bijvoorbeeld door De Stijl, het Bauhaus en het Constructivisme gecreëerd. [redacted]

Het modernisme wordt nationaal en internationaal bewonderd door kunsthistorici als een belangrijke culturele stroming. Hoogtepunt van deze bewondering vormde een grote overzichtstentoonstelling in 2006 in het Londense Victoria en Albert Museum met een dik boek als begeleiding. Deze tentoonstelling en boek oogstten veel lof in de internationale pers. [redacted]

Afb.1
rip_mondriaan,
Instagram account,
Studio Lennartsendebruijn,
2017

(1)
Modernism: Designing a New World, Christopher
Will book, 2006, geraadpleegd op 3 augustus 2018.

Met de komst van de machine brak er een nieuwe tijd aan. De machine bood nieuw perspectief en vele mogelijkheden om nieuw werk te fabriceren. Het modernisme werd in haar begin jaren niet met geheel open armen ontvangen. Zoals je wel vaker ziet zijn mensen bang voor verandering en het onbekende. Mensen zijn gewoontedieren waarvan je de omgeving niet van de ene op de andere dag kan veranderen. [REDACTED]

[REDACTED] Echter de ontwerpers uit het modernisme konden niet wachten en stonden te popelen om de wereld uit het niets opnieuw vorm te geven.

[REDACTED]

Daar ik niet ver verwijderd ben van het punt buiten de veilige bubbel van de kunstacademie te treden en de echte wereld in te stappen, spoken steeds vaker dezelfde gedachten in mijn hoofd rond. Hoe kan ik mijn ideeën en werk bewerkstelligen, de aandacht hierop vestigen en er mijn geld mee verdienen? Wat heb ik er voor over om dit te bereiken? We willen allemaal succesvol worden en aan de goede kant van de geschiedenis terecht komen. [REDACTED]

[REDACTED]

Rotterdam, 1921

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] maken een we sprong vooruit in de tijd. April 2017, er hangt een affiche met daarop een aankondiging van een lezing in de gangen van de KABK. "De legendarische oprichter van de even legendarische HORT studio in Berlijn, Eike König", aldus het affiche. Hij staat bekend als de onconventionele ontwerper van deze tijd. Hij vertelde over zijn gelukkig en succesvol beroepsleven inclusief 'veel plezier' en 'betaald krijgen'. De naam Hort is een oud Duits woord voor kinderspeelplaats/afterschoolclub. Het idee achter Hort is om een soort 'save-zone' te creëren waar je kan spelen, werken en groeien en daardoor het creatieve proces versterkt. Een plaats waar zijn medewerkers zich op hun gemak voelen en zich geen zorgen hebben om fouten te maken, onderuit te gaan of afgewezen te worden. Ze werken voor sportkleding reuzen als Nike en vele andere bekende merken. Na afloop van zijn lezing waarin hij praatte over alle leuke en variërende opdrachtgevers vroeg ik hem of hij bepaalde klanten ook wel eens afwijst. Daarop zei hij het volgende: "Er zijn controversiële opdrachtgevers waar je misschien liever niet voor werkt. In mijn geval was dat het sigarettenmerk Marlboro dat mij vroeg iets voor ze te ontwerpen. Ik heb lang moeten nadenken of ik wel wilde werken voor hen. Er was heel veel geld mee gemoeid en dat is toch verleidelijk. Dat ik zelf rook is mijn eigen keuze. Na lang wikken en wegen heb ik besloten niet mee te werken om een schadelijk product als de sigaret te adverteren en andere mensen aan het roken te krijgen/houden. Als ik later kinderen krijg zou ik het verschrikkelijk vinden als zij zouden gaan roken. Het zou dus erg hypocriet zijn als ik Marlboro zou helpen met het verkopen van sigaretten en heb daarom bedankt voor de job. Met zijn eerder verkondigde ideologie over de kracht van falen en het omarmen van afwijzing vond ik dit een gemiste kans.

Studio Dumbar ontving in 1991 een vergelijkbare aanvraag

van een sigarettenfabrikant en trok de stoute schoenen aan en accepteerde de opdracht. Gert Dumbar, een van grondleggers van "Dutch Design" staat tegenwoordig ook wel bekend om het prediken van een gezonde leefstijl en zijn strijd tegen roken. Je vraagt je af hoe zo'n samenwerking met sigarettenfabrikant Gitanes (Frans) dan tot stand komt. Gitanes had een aantal belangrijke ontwerpers uit die tijd uitgenodigd om een affiche te ontwerpen voor hun collectie over Gitanes. In eerste instantie sloeg hij het aanbod af, maar later bekeek hij de verpakking nogmaals en kreeg hij een ingeving door de positie van de zigeunerin met twee castagnetten in haar handen. Hierdoor zag Dumbar toch kans op het aanbod in te gaan zonder zijn principes te laten vallen. Hij zaagde de zigeunerin uit en verving de castagnetten door een tennisracket waarna hij de vorm vermenigvuldigde en spiegelde. Nu stonden er twee dames tegenover elkaar met een tennisracket in hun handen. Het laatste element dat hij tussen beiden toevoegde was een kapotte long van papier-maché en legde het plaatje vast doormiddel van stage-photography. Daar voegde hij nog wat prikkelende typografie aan toe (ter illustratie van wat roken met je longen doen) en zo stuurde Studio Dumbar het op naar Gitanes als een protest tegen het roken. Ze waren zeer geschokt, maar hebben het wel laten drukken, uitgegeven en behouden in de uiteindelijke serie.

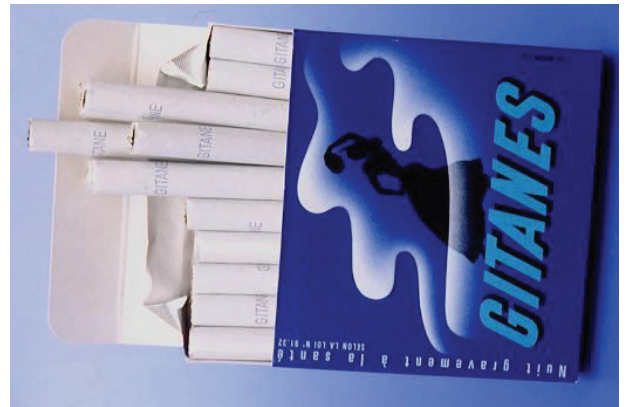
Dit geeft voor mij perfect weer hoe je tóch kan werken voor een controversiële opdrachtgever. Gert Dumbar laat zien - in tegenstelling tot Eike König - hoe breed inzetbaar design als een tool kan functioneren. In dit geval door zich kritisch op te stellen en een ander perspectief te vertonen van een sigarettenfirma. Daarbij heeft hij ook nog geld aan de opdracht overgehouden.

Nu kan je stellen dat negatieve aandacht ook aandacht is en je daarmee mensen toch laat nadenken over en aanspoort tot roken. Daar ga ik niet in mee want een gewaarschuwd mens telt voor twee. Lekker indoctrineren die handel want, jawel roken is slecht voor je gezondheid en het stinkt; bah.

Conclusie:

_____ Geld en succes kunnen verleidelijk zijn, maar ten koste van wat? Als jonge ontwerper wil je, net zo goed als in andere beroepen, geld verdienen. Het wereldje is klein. Wanneer je ziet dat aan de een na de ander subsidie wordt toegekend of andere successen behalen op de een of andere manier, kan dat frustrerend zijn.

Dit maakt het des te interessanter om nog eens goed te bestuderen hoe individuen zich manoeuvreren in dergelijke situaties om een bepaald resultaat te behalen. En laten we

Afb.8
Gitanes sigaretten pakje,
1992

Afb.9
Inzending Studio Dumbar voor prive collectie
Gitanes,
1992

dan vooral ook kijken hoe het ook anders kan.

Wanneer je hetgeen uitsluit dat je in ieder geval niet wil, blijven automatisch de meer plausibele alternatieven over. Dan is er nog het tijdsaspect. Wat in de vroege vijftiger jaren als het goede of als onschuldig werd gezien, hoeft vandaag de dag niet dezelfde connotatie te hebben. Maar het belangrijkste van alles is: 'Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doet jij dat ook een ander niet'. Ofwel blijf bij je eigenwaarde.

Grafisch ontwerp is een breed interpretabel begrip. Mijn definitie van graphic design is tegelijkertijd met het modernisme ontstaan. Ik noem Hendrik Werkman, die al spelenderwijs op de letterpress de grenzen van typografie opzocht waaronder ook sommige werken onder DaDa worden gerekend; modernisme. In mijn optiek gaat het meer om de gedachte en manier waarop je een ambacht toepast. In de verschillende stromingen van het modernisme gaat het om de zoektocht naar innovatieve manieren om bestaande materialen, tools, content etc. toe te passen in de wereld om ons heen. In Werkman's geval: typografie. Grafische vormgeving werd voor het eerst als zodanig genoemd door William Addison Dwiggins in 1922. Toen lag de focus nog op beroepen als "drukker", "typograaf", "schrijver", "graficus" en "ontwerper". Echter voor mij gaat het opnieuw veel meer over dat rebelse en niet persé het ambacht. De drang om te blijven vernieuwen en opzoek te gaan naar alternatieve manieren van creëren. Het gedachtegoed van het modernisme is voor mij als het ware is verweven met grafisch ontwerp. Althans zo zie ik het en zo wil ik het graag in de praktijk brengen.

Modernisme is in essentie een prachtige utopie/gedachtegang.

[REDACTED]

[REDACTED] De plaatsen waar macht en weerstand elkaar in stand houden, zullen altijd ontworpen blijven worden. Het lijkt mij voor ontwerpers geen optie om per definitie een nee te verkopen aan controversiële opdrachtgevers. Je hoeft dus niet direct al je principes opzij te zetten en jezelf als een slaaf van het geld op te stellen. Als je werk aanneemt van bijvoorbeeld bedrijven als Marlboro of Shell (wat misschien tegen je principes in gaat, wetende dat het een van de grootste vervuilers van de wereld zijn), zorg dan dat je een plan hebt. Als jij het niet doet, dan doet iemand anders het wel.

Ik zie het dan ook juist als een buitenkans om om kritisch te zijn. Het werk dat we maken gaat op in het weefsel van maatschappij en media dat ons dagelijks omringt. Juist het feit dat grafisch ontwerp zo alledaags is, dat alle media die we binnen krijgen grafisch ontworpen is, geeft het vak een unieke positie om onze stem te laten horen. In het altijd veranderende landschap van de ontwerper moet je continue vechten voor je positie. Je moet jezelf continue ontwikkelen en anticiperen op eventuele valkuilen die op de loer liggen. Aan het einde van de rit ben jezelf verantwoordelijk voor de keuzes die je maakt in je avontuur naar zekerheid en de ontwikkeling van jou als ontwerper en persoon. Als ontwerper kan je design manipuleren en moet je blijven zoeken naar hoe je jouw stem kan laten horen als

je je geroepen voelt.

De geschiedenis kan ons wel degelijk iets leren. Wanneer je worstelt met de juiste keuze maken, is het verstandig om je probleem in perspectief te zetten en te bekijken wat zich in het verleden heeft afgespeeld. Denk na en vraag jezelf af hoe het verleden in relatie staat tot jouw probleem en kijk wat je daaruit kan meenemen.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] Ikzelf zou niet ten kosten van goede mensen succesvol willen worden. Of ik drie ton zou aan nemen van Shell om een nieuwe campagne te ontwerpen sluit ik niet uit... Gelukkig sta ik nu niet voor die keuze. Ik neem het allemaal met me mee wanneer ik het pad van de praktijk ga bewandelen en zal nooit achteloos een besluit nemen. Nog steeds ben ik fan van het modernisme en zal blijven genieten van de vele creaties die door hen gemaakt zijn. Als ik later een huis heb, wil ik het graag vol zetten met Stammetje's, B35's, en Wassily's. Want laten we eerlijk zijn, bijna ieder huishouden op de wereld wel iets van Ikea in huis, wiens oprichter ook een fascist was.

